

Ivo Grahor:

Petletnega Miloša moška povest

5. Svatba

»V Ljubljano!«

Misel, da pojde, ko bo večji, v Ljubljano v šole, ni dala Milošu več miru. Birma je bilo zdaj nekaj, kar je bilo. Ponosen je bil, da je zmagal. Kdo bi ne bil ponosen? Čutil je, da ga vsi ljudje gledajo dosti bolj resno kot prej in to je za vsakogar prijetno. Ako je nekoli-ko pomislil, se mu je zmaga zdela velika. Toda Miloš je bil dovolj pameten,

je dremal mrak, le nekje ob visoki linici je pal oster pramen svetlobe na steno. Solnce.

»Visoko je, šele na robu gozda, tam nekje pri Snežniku,« je mirno presodil. Miloš se je nehote ozrl in ga videl. Potem je šel po stopnicah. S ceste je vel jutranji hlad: od vode je vedno vleklo bolj hladno jutro, a tako pa že dolgo ne, kot ta dan. Vse po stopnicah, ki so lese-

da tega ni pretiraval. Na svetu so še druge stvari.

Oprezoval je, da bi našel očeta samega in ga natančneje vprašal, kako misli z Ljubljano. Saj sta bila doslej prijatelja in mu gotovo pove. Milošu se je zdelo najpametneje, da ga vpraša čim prej. Toda med tem se je hipu nekaj zgodilo, kar je tudi Ljubljano odrinilo v pozabo. To je bila sestrina svatba.

Peti dan po birni, ko je Miloš vstal, se solnce še ni dotaknilo postelje. Njegovi žarki so se sprehajali še po novi detelji, ki raste v pristavi za hišo. Prezgodaj je še bilo. Vendar je Miloš vstal. Ni zbudil nikogar. Potiho se je oblačil. Imel je kratko majico in sive platnene hlačke; to je bilo vse. Umije se v reki. Šel je dol. Vse se mu je zdelo silno lepo, tako tiho je bilo vse. Na hodniku

ne, je Miloša zeblo v podplate, po veži, po kamenitem tlaku je moral teči. Kocke v tlaku in škrlji so bile vse mokre. Dekla je stala na pragu in pometala.

Pogledal je ven. Vrt je ležal v megli, cesta je bila videti mokra. Mimo vrtnih vrat so švigali trije kosci. V kostanjih so čivkali vrabci in iz njihovega prevetnega čebljanja se je Milošu zdelo, da je še jako zgodaj, da so se komaj zbudili. V hiši pa se je z vseh strani oglašal šum. Domači so delali. Slovesno je zaplala kri v Miloševem srcu. Bilo je tako lepo. V tem hladu in delu je bilo jutro.

Miloš je tekel po cesti in vrtu. Pri velikih vodi se je umil. Kamni so bili še mokri. — »Ni dolgo, odkar je voda upadla. Mlinar je zaprl vodo,« je zasepetal Miloš. Zdaj mu ni bilo več mraz. Sklonil se je na dva kolna in potopil glavo v deroče valove. To mu je vedno dobro delo, poživljalo ga je.

Vračal se je po stezi. Hlev je bil že zaprt. Pri gostilniških oknih in skozi steno je prihajal nenavaden šum, kakor drdranje drobnih koles. Ko je stopil Miloš v hišo, se je razlil šum okrog njega z vseh strani. Zdaj je bilo gotovo,

da se je pričelo neko novo življenje v domači hiši. Naenkrat je začutil v tem delu in šumu polno nenavadnih stvari.

V trgovini je našel očeta. Začudil se je, ko je zagledal Miloša in potem ga je povabil, naj pride zajtrkovat k njemu, da bosta skupaj delala. Delo sta si takoj razdelila. Miloš je prevzel zabojo mila in dva zaboja cikorijske. To je treba izprazniti in zložiti lepo na določeni prostor.

Moško je stopil v kuhinjo. Dobil je svoj lonček kave, potem se ženske niso več zmenile zanj. Opazil je, da so se vse kar čez noč spremenile. Švigale so po hiši, v sobe in spet iz sob, kakor domenjane.

»Ženske imajo semenj,« je dejal oče, »in midva morava biti pridna, da se mama ne razjezi.«

»Nobena se ne zmeni za naju,« je potožil Miloš, ko je brat Janez že odšel v šolo.

»Le molči, midva jih ne potrebujeva. Bodiva zadovoljna, da sva sama.«

Delala sta. Sosedje, žene in otroci so prihajali kupovat. Poznal je že vse. Točil je petrolej, pridrževal vreče, časih pa samo stražil in prežal, kako bi še kje pospravil in kaj preuredil, da razveseli očeta. Tako je minil prvi teden.

Mati in sestre so preživele večino dne v sobah in kuhinji. Povabile so v hišo dve šivilji in Boštjanovo Mico. S to je Miloš večkrat govoril. Majhna je bila in urna. V obraz je bila zagorela in je imela črne lase, črne oči, predpasnik pa bel. Zdelo se mu je zanimiva, ker jo je poznal že od prej in ker je bila vedno hripava, da ni imela skoraj nič več glasu. Pripravljala je jedi in slaščice za svatbo. Takih priprav Miloš dotlej še ni videl.

Šivilji sta bili dve majhni šibki žentici. Miloš je opazil, da sta kljub temnim oblekam še mladi, prijazni in jako zgovorni. Šivati sta znali, da je stroj sam

brnel in požiral nit, onidve pa sta rezali platno, pomerjali in hvalili blago, ljudi, posebna pa vse domače. Tako miso znale niti kmečke ženice, ki so prihajale te dni trumoma v vas. Obiskovale so mater in sestro Mileno. Ta je postala središče sveta. Miloš je kmalu razumel, da pojde Milena drugam za gospodinjjo in je ne bo več nazaj. To mu ni bilo popolnoma všeč: tolažil se je, da pojde Milena k Lunjevim in da je njen ženin nihče drugi, ko njegov birmanski boter, stric Pavel.

Zadnji dan pred njuno poroko so prišli k Razpotnikovim z vseh strani znani in neznani sorodniki. Neprenehoma je moral Miloš pozdravljati tete in strice, zvečer pa zgodaj spat. Z Janezom sta se potem še dolgo časa razgovarjala. Mati in sestre so jima zabičale, da morata biti drugi dan pridna in kako se morata vesti. Marsikaj jima med njihovimi nauki ni bilo všeč.

Jedla bosta na hodniku pri Mici. »V veliki sobi ne bo prostora,« je rekla mati. »Tam jedo svatje.«

Tudi preblizu, da naj ne hodita, za jesti dobita vsega, kar hočeta. Vendar se dečka jedi nista več veselila. Nerodno jima je bilo, kakor da sta odveč in se bodo gotovo najlepše stvari godile brez njiju.

»Ti si kriv, ker ne znaš jesti z vilicami,« je dejal Janez.

»Ti si kriv,« se je odrezal Miloš in že se je kesal, da je bil ves teden tako priden. »Očetu sem pomagal,« je pomislil in hotel bratu potožiti, da so ga dečki vabili v gozd in bi bila oba lahko šla, pa nista šla. Rake so lovili, a si nista upala iti z njimi.

»Voda je nevarna.«

»Nič ni nevarna,« je dejal Janez in se jezil. Potem sta zaspala, da sama nista prav vedela kdaj.

»Zaspanca, vstati!«

Janez in Miloš sta preplašeno odprla oči. V svetlobi jutranjega solca je stala pred posteljami njuna sestra Marjanca. Janez se je razjezil.

»Ven! Kdo te je prosil, da tod kričiš?« je zakričal. Ni se še zbiral. Milošu so se počasi prebujale misli, da se je vprašal:

»Svatje so že odšli,« ga je prevpila sestra, ki se je menda namerila njima navijati urico.

Planila sta iz postelje. Obema je šlo na jok.

Da sta zamudila? In prav zdaj, ko sta ves teden pričakovala tega skrivnostnega dne? Nista vedela, na koga naj streseta jezico. Miloš bi se bil najraje pre-

tepel. Sestra je opazila njuno jezo in besnost in se prestrašila. Hitela je popravljati svojo laž:

»Niso še šli. Zdaj se odpravijo.«

A ni mogla vse izreči do konca. Čez dan in strn razmetanih odev in oblek sta planila mimo nje na hodnik in bi bila napol gola tekla med zbrane ljudi. To bi bila velika sramota za vse in — za Marjanco. Skokoma je planila za njima na dolgi hodnik in ju vlovila še na vrhu stopnic. Počeniili so vsi trije tam mirno na tla in gledali doli v vežo. Svatje so se pravkar poslavljali. Šum. Nekateri so jokali. Možje so bili oblečeni črno in so imeli bele šopke na prsih. Dekleta so bila vsa v belih oblekah, v trkah in svili. Nekatera so nosile velike šope cvetja vseh vrst. Najlepša je bila nevesta, Milena sestra. Od temena do tal ji je visel prosojen in dolg pajčolan. V rokah je držala šopek iz belih vrtnic. Milošu se je zdela lepa kakor angel. Poleg nje je opazil očeta in mater. Zdaj so se poslovili. (Dalje prihodnjo nedeljo.)

Luka in Bim - Bom

Mali Luka živi v naši vasi. Luka ima očeta in mater. Vselej, kadar zagleda belo štokrklo z velikim klopotalom se razjezi.

Štokrkla ima kaj čudovito navado: neprestano se seli. Spomladi in poleti živi na dvorišču malega Luke, jeseni in pozimi se pa potepa po tujih deželah. Daleč na jugu ob obali reke Hlipahlapa je njegovo stanovanje.

Vasica Tam-tam je zamorska vasica. Tukaj stanuje zamorček Bim-bom. Ves je črn, samo zobke ima bele kakor sneg, okoli pasu pa nosi rdeč predpasnik. Bim-bom ima štokrklo zelo rad. Vasica Tam-tam leži ob reki Hlipahlapi in zato se mnogokrat vidita.

Štokrkla ve povedati vse polno zanimivih stvari. Zamorčku pripoveduje o malem Lukcu, ki stanuje daleč na severu v beli kočici. Pripoveduje mu o širnem morju, čez katerega mora leteti vsako jesen in vsako pomlad. Pripoveduje mu, da ima Lukec zlate lase, višnjeve oči in rožnata usta. Štokrkla Klopotača pripoveduje in Bim-bom jo ves zamaknjen posluša. Naposled postane zamorček tako radoveden, da začne moledovati:

»Draga Štokrkla Klopotača, kinalu bo prišla pomlad in ti se boš selila v svoje stanovanje na severu. Vzemí me s seboj. Tako rad bi videl belo kočico, malega Luka in rad bi letel s teboj nad širnim morjem.«

Štokrkla Klopotača se popraska z dolgo, rdečo nogo za ušesom in čez nekaj časa odgovori:

»Dobro! Sedi na moj hrbet in me čvrsto primi okoli vratu. Zakaj, če pa deš v morje, te bodo ribe pojedle.«

Bim-bom se vsede štokrkli na hrbet in se je trdno oklene. Vzletela sta. Zdaj buči pod njima morje, zdaj vidita vi-

soke gore, zdaj spet širo ravan. Po dolgem potovanju prideta do bele kočice.

Štokrkla začne kričati, da jo slišijo daleč na okrog. Ljudje prihitijo iz svojih hiš in gledajo v tisto smer, od koder se bliža štokrkla. Tudi Lukec priteče iz bele kočice, za njim oče, mati, pes Sultan in domača muca.

Vsi se razveselijo štokrkle, zakaj zdaj vedo, da je prišla pomlad. Štokrkla se raduje pristrčnega sprejema, počasi se spusti na dvorišče in posadi malega zamorčka Bima-boma na tla.

Jejnene, kako strmiijo ljudje! Kar verjeti ne morejo. Odkar stoji vasica, ni še nikoli prišel zamorček v vas. Vsi ga prijazno pozdravljajo, a najbolj vesel ga je Luka. Dobra prijatelja bosta postala in Lukcu odslej ne bo dolgčas, kadar bo štokrkla odletela v južne kraje.

† Srečko Kosovel:

Črnokrilci

Naša črna krila
so kot žalna svila,
naš polet je tih
kakor šum grobov,
kakor jok src ranjenih.

Lepa rožica
tožna porosi —
plaha glavica
se povesi ji
kadar kdo od nas
na njej obsedi.

Dom naš temni gozd
nam zavetje dá,
in samotni bor
v noči šepeta
kakor da ume bridkost.

George Stephenson

K njegovemu 250. rojstnemu dnevu dne 9. junija.

Dandanes se otroci že zanimajo za napredek tehnike in za stroje. Sami si gradite lokomotive in letala in aparate za radio, in kdo ve, morda bo kateri izmed vas kedaj še vrl inženjer in bo kaj koristnega izumil.

Zato vam hočem pripovedovati o majhnem dečku, ki je živel v tistih dneh, ko so bili stroji še v povojih in ko na polju prometnih sredstev še niso poznali drugega kakor poštno kočijo. Ta mali Anglež je s svojim gorečim zanimanjem za stroje, z neutrudno marljivostjo in železno odločnostjo postal velik izumitelj. Kot sin delavca v premogokopu je mali George odrasčal v vasiči Wylamu pri New Castleu v sila siromašnih razmerah. Velikokrat ni bilo ne za obleko ne za hrano in deček je moral že zgodaj pomagati očetu in materi v borbi za vsakdanji kruh. Kot pastirček in pri poljskem delu je časih kaj zaslužil, v svojem prostem času pa je gradil majhna kolesa na vodo, mline na veter itd. Strastno je ljubil vse, kar je dajalo hrane njegovemu iznajdljivemu duhu. Njegov oče je bil kurjač pri parnem stroju v premogovniku — pri tistem parnem stroju na bate, ki ga je bil Anglež James Watt šele pred nekaj leti izumil. Ta stroj je Georgea najbolj zanimal. Kako vesel je bil, kadar je smel sam pomagati v premogovniku pri kakem delu! In ko je v svojem sedemnajstem letu dobil službo strežaja pri parnem stroju, se mu je zdelo to blažena izpolnitev njegovih najlepših sanj. Zdal je smel biti zmerom pri svo-

jem ljubljencu, ga čistiti in skrbeti zanj, časih ga je vzel skrivaj tudi narazen in ga nato spet sestavil. Ob tem proučevanju stroja ga je zelo bolelo, da se zaradi siromaštva svoje rodbine ni mogel šolati. Ne brati se ni bil naučil, ne pisati, ne računati.

Čeprav je imel v premogovniku veliko opravka, si je vendar marljivo deček tako uredil, da je mogel po trikrat na teden hoditi v večerno šolo, kjer je vzhle pomanjkljivemu pouku kaj hitro napredoval. Vsako prosto uro in velik del noči je porabljal za svojo izobrazbo in za postranska dela, s katerimi je časih kaj zaslužil. Delal je kot čevljar, kopitar in urar. Varčeval je in varčeval, in ko mu je bilo 23 let, je imel že toliko nahranjenega denarja, da si je mogel ustanoviti skromen dom in se oženiti. Vse večere je prebil doma pri ženi ob svojih ljubljениh delih; čevljaril je, popravljal ure, najrajši pa je gradil strojne modele, zakaj kakor mnogi, je bil tudi on sanjaril o tem, da bi izumil »perpetuum mobile« — stroj, ki teče sam od sebe. A njegova sreča je trajala samo tri leta, nato mu je žena umrla in Georgeu je ostalo mimo skrbi za vzgojo sinčka Roberta, kateremu je hotel poskrbeti za kar najboljšo izobrazbo, samo njegovo neumorno delo — in varčevanje, s katerim si je hotel vse to omogočiti.

Nekega dne se je Stephensonu posrečilo, da je popravil velik stroj za dviganje vode, in od tistega trenutka so ga zelo iskali kot veččaka za stroje. Z vseh strani je dobival naročila. Enkrat je moral potovati celo na Škotsko, da je tam postavil nov stroj. Zaupal je malega Roberta varstvu dobrih sosedov in krenil peš v tujino. Čez leto dni se je vrnil s prihranjenim denarjem; zdaj je lahko poplačal svojim siromašnim starišem nekaj morečih dolgov in jih vzel k sebi. Z ostankom denarja si je najel namestnika, da mu ni bilo treba iti v vojaške; taka je bila tiste dni navada.

Sina je dal študirati na akademijo v New Castleu in nikoli ni bil tako srečen, kakor ob nedeljah, ko se je Robert vrnil s kupom knjig in časopisov domov in sta skupaj brala, risala in gradila modele.

Pozneje je postal Stephenson ravnatelj velikih premogovnikov nekega bogatega lorda in l. 1814 je zgradil prvo lokomotivo za prevažanje premoga. Deset let pozneje je imel že sam svojo tovarno za stroje v New Castleu in naslednjega leta (1825) so po njegovih navodilih zgradili med angleškima mesto-

ma Stocktonom in Darlintonom prvo železnico, za katero je dobavil iz svoje tovarne pet parnih voz. Zaslovel je Stephenson s tem, da je zgradil železnico iz Liverpoola v Manchester. Za najboljšo in najhitrejšo lokomotivo je bila razpisana nagrada, ki jo je odnesel Stephenson s svojo »Rocket« (Raketa) vpricho tisočev gledalcev v tekmi s petimi drugimi lokomotivami.

Da, Stephensonova lokomotiva, pri kateri je bil tudi Robert že izdatno pomagal, je daleč prekašala zahtevo, da mora prevoziti osem angleških mil na uro in vleči svojo trikratno težo, zakaj »Rocket« je vozila trikrat tako hitro, kakor so zahtevali in vlekla petkratno težo. Odsihdob so povsod priznavali Stephensona za izumitelja lokomotive in ga klicali na vse strani, kjerkoli so gradili železnice: v Belgijo, Holandsko, Francijo, Nemčijo, Italijo in Španijo. Doživel je še veselje, da je postal tudi njegov Robert ugleden železniški inženjer (posebno za zgradbo mostov); nato je umrl v bližini Chesterfielda v starosti 67 let.

Čeprav so danes, po 200 letih, naša prometna sredstva že zelo napredovala, smo vendar za vse sedanje železništvo dolžniki izumitelju lokomotive, nekdanjemu premogarčku — Georgeu Stephensonu.

Črtomira:

Babica pripoveduje

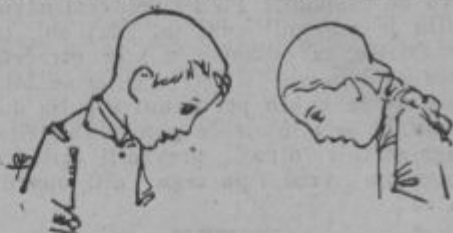
Izmed vseh otrok je bil najbolj navihan Lukočič. Nekoč pa je bil vendar v šoli dobil takih, da je bil ves črn. Pa takrat revež ni bil kriv, le zareklo se mu je bilo.

Učili smo se tisto mrzko cesarsko pesem. Naš učitelj je bil neki Jaman. Takrat je bila vrsta na Lukočiču, da pove cesarsko. Par kitic je šlo srečno in glodko. Ko se je pa pesem bližala svojemu koncu, je bilo čuti:

»Naša vojska iz viharja, prišla še brez glave ni...«

Lukočič je besedo »slava« izpremenil v »glava«. Mi smo se seveda smejali, da se je ves razred tresel, a Jaman je menil, da se Lukočič le norčuje: udaril je po njem, da je revež vpil

ko živina. Mi smo se poskrili pod klopi — pa nam ni pomagalo, Jaman si je ohladil jezo tudi nad nami...

Ko smo se naveličali guganja, smo se proti večeru sprehajali po klančku ob hiši, neprestano: gori - doli... Vsakikrat, ko smo se srečali, smo si voščili: »Guten Abend! Guten Abend!« Ta pa zato, ker smo bili same »gospodičnej« in »gospodje« in se nam je zdelo to sila imenitno.

Po tem večernem sprehodu se je bilo treba peljati na nov sprehod, a to pot v sami »kočiji«. V ta namen smo navadni voziček samoteč nakrili s plahtami. Kako? To je bilo opravilo dveh »hlapcev«, ki sta vlekla potem »kočijo« in v njej sedečo gospodo v strmi klanec nad našo hišo. Ko sta privozila na vrh, se je »gospoda« spremenila v »hlapca«, a prejšnjega »hlapca« sta dostojanstveno zlezla pod nakrite plahte in — zopet po klanecu doli.

Ni je bilo večje žalosti, kakor če je bil kdo zadržan, da ni mogel k igranju, ker mu je bilo zibati kakega bratca ali sestrico. Drugi so hodili okrog njega kot skušnjavci in ga vabili. Tako se je nekega dne godilo tudi s Jakobovim Franetom.

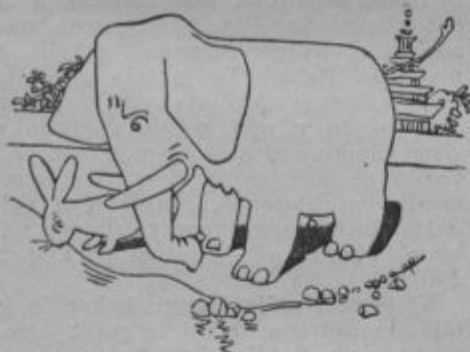
Mati je bila odšla na polje. Doma je pustila samega Franeta. Neusmiljeno je v sobi todročkal zibel in se milo oziral na borjač, kjer so se igrali vrstniki. Pavle Tomnov, ki je bil ves po pasji veri, se je obesil na križ pri oknu in prigovarjal jetniku: »Čuj, pojdi k nam! Se igramo »trdan ta must...« — »Moram zibati!« — »Zibati, zibati!« Če je zaspano, bo že spalo, če ne, naj pa gleda! Če pa malo tuli, bo lepše pelo!« je govoril izkušnjavec, a izkušani: »Ne smem! Se bojim!...« »Čakej, bomo pa drugače storili!« Pavle od okna, pa koj nazaj, a v roki dolg

srebot. Nanj je privezal zibel, speljal srebot skozi okno, a rešeni zibač je vprašal: »Kaj pa zdaj?« — »Igraj se z nami! Včasih potegni za srebot in ga povleci. Vi drugi otroci, mu pa tu pa tam pomagajte! Boš videl, kako hitro bo zaspalo!« Po Pavletovem navodilu je potegnil zdaj ta, zdaj oni, ta močnejše, ta šibkeje, dokler otročeta res ni bilo več slišati. Če bi ne bilo matere še kakih pet minut s polja domov, bi se bilo otroče gotovo zadušilo, ker so bili otroci prevrnili zibel z otrokom vred, pa tega niti opazili niso...

Kako so zajci slone pregnali

Indijska pravljica

Ko je bila po vseh krajih velika suša, so šli sloni k svojemu kralju Čaturdantu in ga prosili, naj jih reši suše in velike žeje. Kralj jim je svetoval, naj gredo k Velikemu jezeru, ki vkljub suši ne usahne, ker dobiva iz zemlje dotok od svete reke Gange. Sloni so ubogali in se napotili k Velikemu jezeru. Okoli jezera je živelo na stotine kuncev, ki

so imeli v zemlji svoje domove. Ko so prišli sloni do obale Velikega jezera, so napravili veliko škodo. Podzemeljski rovi zajčkov so se pod težo slonov udrli in mnogo kuncev je bilo ubitih, njih domovi pa razdejani.

Nesrečni zajčki so obupani poiskali svojega kralja Vičajdata in ga prosili, naj jim pomaga v nesreči in naj jih reši slonov. Kralj zajčkov, ki je stanoval na mesecu, jim je odvrnil:

»Ne bom sam prišel na zemljo. Poslal vam bom svojega tajnika gospoda Dolgouhca, ki vam bo pomagal. Vrnite se k obali Velikega jezera in živite v miru in slogi.«

Tako se je tudi zgodilo. Kmalu je prišel kraljev tajnik, gospod Dolgouhec. Ogledal si je razdejanje ob obali Veli-

kega jezera in se urno napotil k kraju slonov. Dejal mu je:

»Kako se drzneš poslati svoje podanike k obali Velikega jezera? Mar ne veš, da je ta zemlja že več stoletij v naših rokah? Povem ti, mesec ti prepoveduje, da bi še kdaj prišel s svojimi sloni na našo zemljo. Če mi pa neverjameš, da ti mesec to prepoveduje, tedaj pojdi z menoj in videl boš, da govorim resnico!«

Kralj slonov, slavni Čaturdanta je šel s tajnikom začjega kralja, gospodom Dolgouhcem, k obali Velikega jezera. Tam mu je Dolgouhec pokazal mesec, ki se je lesketal v vodi. »Vidiš, tukaj stoji naš gospod v vodi in premišljuje, kako bi se maščeval nad teboj in tvojim rodом, ker si mu pobil toliko podanikov. Svetujem ti, vzemi podplate pod noge in teči kolikor moreš, da te ne zagleda v svoji bližini.«

Kralj slonov ni dolgo premišljeval. Hitro je vzel pot pod noge in zbežal v svoje kraje. Odslej so živeli zajčki spet v miru in se vsako noč veselili svetlega meseca, ki jim je bil rešil življenje.

A. B.:

Prepirljivci

Bilo je meseca aprila. Na Šmarni gori so se sestali glista deževnica, dežnik, žaba Rega-Rega in krastača Kvak-Kvak, solnčnik, solnčnica in metuljček. Navedeni gostje so se razdelili v dva sovražna tabora: na levi so stali glista, deževnica, žaba Rega-Rega in krastača Kvak-Kvak, na desni pa so stali solnčnik, solnčnica in metuljček.

Prvi so dejali:

»Vse, kar je prav! Ne maramo solnca! Brez dežja nam ni živeti, zakaj, če ga ni, bomo morali umreti!«

Solnčnik, solnčnica in metuljček so zmajali z glavami in odgovorili:

»Vse, kar je prav! Zato, da boste vi lahko živeli, zato naj mi umremo? Ne marajo dežja! Solnca hočemo, drugače nam ni več živeti!«

Tako so se prepirali ves božji dan do poznega večera. Zvečer je priplaval mesec na nebo. Tisti mah se je prikazal star, sivolas jež. Obstal je pred prepirljivci in slovesno dejal:

»Vse, kar je prav! Ves božji dan vas že poslušam in zdaj sem tega sit! Ne prestando se prepirate med seboj. Ta hoče dež, drugi hoče solnce! Jaz vam pa povem, da bo enkrat dež, drugič pa solnce, tako da ne bo treba nikomur umreti. Zdaj pa pojdite domov, drugače

vam bom pomagal vzeti pot pod no-
ve!»

Prepirljivci so se prestrašili starega
ježa, ki je jezno bliskal z očmi okoli
sebe. Hitro so zbežali vsak na svoj dom.
Jež pa je imel prav, zakaj v aprilu je
bilo res tako, da je enkrat deževalo,
drugič pa sonce sijalo, tako, da sta
bili obe sovražni stranki zadovoljni.

Maksa Samsa:

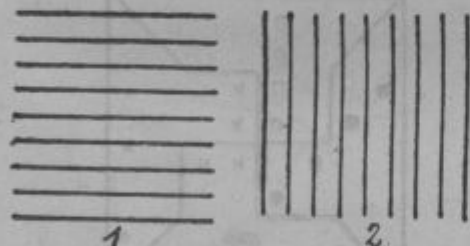
Dom

Če vprašam potnika: »Kam in kako?«
se orosi sanjavo mu oko
in vzdihne žalostno: »Poglej od doma!«
Mladič: — Kam noga tvoja roma?«
Kaj srce bije v radosti neznani? —
Vesolja solz se komaj ti ubrani:
— »Ko se znoči, ko zvon zapel bo Ave,
pozdravijo me rodne že dobrave!«

Videz vara

Na levi sliki vidite pravokotnik, ki
»stoji«, to se pravi, da je višji kakor
širok. Desno vidite pravokotnik, ki
»leži«, to se pravi, da je širji kakor pa
visok.

Zdaj pa vzemite šestilo v roke in
premerite oba pravokotnika, da se pre-
pričate, če sta res pravokotnika. Z ve-
likim začudenjem boste spoznali, da

imate pred seboj dva četverokotnika.

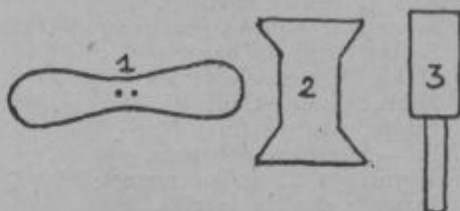
Zakaj vas je videz varal? Videz vas
je varal zato, ker sta četverokotnika
izpolnjena z mnogimi enakimi črtami.
Če so v četverokotniku vodoravne čr-
te, tedaj se vam vidi višji, če pa je iz-
polnjen z navpičnimi črtami, se vam
vidi širji. Če bi bila četverokotnika
prazna, tedaj bi na prvi pogled videli,
da imate pred seboj dva četverokotni-
ka, ne pravokotnika.

ZA SPRETNE ROKE

Leteči propeler

Sami si lahko napravite leteč prope-
lar. Na tenko pločevino narišete prope-
lar in ga potem izrežite. Obenem si
pripravite tudi prazen tulec, ki ga boste
gotovo našli v mamini šivalni škatlici.
Nato vzemite pöleno, iz katerega izre-

žite paličico z držalom, kakor vam ka-
že slika 3. Paličica mora biti prav tako
debela, da jo lahko spravite v tulec. Po-
tem zabijte v tulec še dve gramofonski
igli, tako, da bosta gledali kake 3 do
4 mm iz tulca. V pločevinast prope-
lar napravite v sredini dve luknjici,
tako da boste lahko spravili igli v luk-
njici na propelerju. Konca iglic zavijte
tako, da se propeler ne bo mogel sneti.
Na tulec navijte tenko vrstico. Potem
potegnite vrstico k sebi; propeler bo
napravil »vrrr« in zletel.

ŠALE ZA MALE

Vrtnarček Mihec

Mihec je ljubeček petleten deček. Pred
hišo si je napravil majhen vrtiček. Zju-
traj in zvečer ga zaliva in ponoči sanja
o krasnem sadnem drevju, ki bo
zrastlo na njegovem vrtičku.

Bilo je zjutraj. Ko je Mihec zalil vr-
tiček, je prišel k mami v kuhinjo. Ma-
mica mu je postavila na mizo skodeli-
co sladkega mleka. Miha je kar za-
ščegetalo v nosku, tako dobro je diša-
lo mleko. A zdajci se je nečesa domis-
lil. Previdno je vzel skodelico v roke
in se tiho splazil na vrt. Ko je mamica
zapazila, da Miha ni več v kuhinji, je
stopila k oknu in pogledala na vrt, če
je šel morda tja. In res. Mihec je čepel
ob gredici in jo polival z mlekom.

»Mihec, kaj ti pride na um! Zakaj po-
livaš mleko na gredico?«

Mihec se je ozrl na okno in ponosno
odgovoril:

»Vsadil sem mleko mamica, da ti ga
ne bo treba več kupovati.«

Iman:

Mikec

Voda je Temenica,
 čez njo je most,
 pod mostom brzica.
 Brzica je majhen, poševen slap;
 precej poševen,
 precej pohleven.
 A Mikcu največja radost
 je: plavati kot puščica.
 (To ni velika modrost,
 le voda ti pljuska čez lica.)
 Sestra stopi na most,
 »Glej, Mikec, slaščica!«
 Mihec vjame: Čap!
 Odpre, zapre usta
 in — slaščico pohrusta.
 Včeraj pa — redka novost:
 Iz vode skočila je riba.
 Za Mikca, ki gleda na most,
 velika, ko pečena ciba.
 Od strahu se je skoraj utopil.
 A sladkorček? Padel je v slap
 in Mikca hudobno oškropil.

Zlogovnica

vi, ti, ja, ju, nau, lus, go, sla, ča, umet,
 igra, nit.

Zloži iz gornjih 12 zlogov ime države, svoboden poklic nadarjenega moža, ime podmornice, ki je pred nekaj dnevi odplula na Severni tečaj in ime predmeta, ki ga imajo vsi otroci radi. Če pravilno postaviš besede, drugo pod drugo, boš našel v začetnicah ime tekočega meseca.

Odgovori

1. Zemlja.
2. Ptice selivke.
3. Dež.
4. Učenci in učenke.
5. V nobenem letnem času.

Številnica

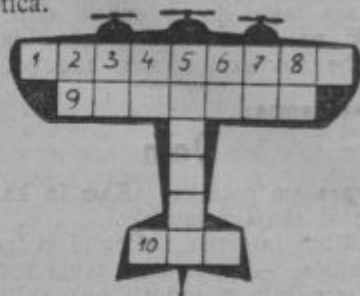
1, 2, 3, 4, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 1	
2, 8, 6, 1	svetopisemska oseba
3, 9, 8, 1, 2	fant
4, 2, 1, 6	del telesa
2, 3, 9, 4	prostor v gledališču
5, 9, 8, 6	jed.
6, 5, 9, 7	moško krstno ime
7, 2, 3, 8, 9, 1	posoda
8, 9, 3, 4, 6	pipa
9, 5, 6	žensko krstno ime
1, 2, 5, 6, 8	slaščica

Prva vodoravna in prva navpična vrsta dasta naziv za ljubkega malčka.

Križaljka „Letalo“

Pomen besed:

Vodoravno: 1. ime prvega letala ljubljanskega aerokluba, 9. sinrekov nasad, 10. ptica.

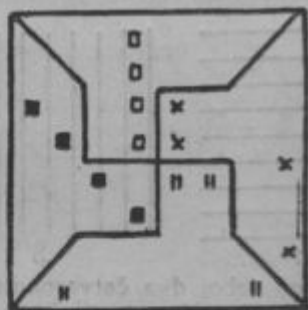
Navpično: 2. kratica društva za obrambo Jadrana, 3. pamet, 4. kratica za brat, 5. prometno sredstvo, 6. začetni črki dveh bratskih slovanskih držav, 7. vzklik, 8. nikalnica.

Rešitev križaljke »Vrč«

Vodoravno: 1. rt, 3. ar, 4. okel, 6. biba, 7. tu, 8. ah.

Navpično: 1. rakita, 2. trebuh, 4. ob, 5. la.

Skrivnostni kvadrat

Rešitev

Rešitev igre z užigalicami

Rešitev zlogovnice

Navpično: 1. Ke-pa, 2. lo-pa, 3. ta-ko, 4. ko-vi-na, 6. Sa-vi-ca, 8. da-ma, 9. ra-na, 11. li-pa.

Vodoravno: 2. lo-pa-ta, 4. ko-pa, 5. ko-sa, 7. na-da, 9. ra-ca, 10. ma-li-na.

Rešitev izpopolnjevalke
 Vesna